

Tribuna

Xavier Serra Besalú. Professor de filosofia @xserra

Qui va parir la Gran Guerra?

Potser ens atrauen els trens: màquines, vies i ponts, vagons, estacions. Força pel·lícules i novel·les succeeixen al voltant del ferrocarril. A part de línies mítiques com la del Transsiberià o la de l'Orient Express, avui em fixo en el vagó de Compiègne. Es tracta del CIWL 2149, un històric vagó on s'hi van signar dos armistícis: el segon fou –l'estiu de 1940– pel cessament d'hostilitats entre França i el Tercer Reich alemany. Hitler el va triar perquè era el mateix on la tardor del 1918 s'havia aturat la I Guerra Mundial. Era un vagó-restaurant, fabricat el 1914, que s'havia adequat com a oficina per a Foch, el mariscal occità. Ara ja no existeix: havia tornat primer al seu ús original (a la Compagnie Internationale des Wagons-Lits) i després fou exposat al Museu de l'Exèrcit (París) i a altres llocs. Ara bé, retornat a Compiègne, el recuperen simbòlicament els alemanys quan envaeixen França (1940). Va acabar a Berlín, com a símbol de la superioritat del Reich, tot i que –ja a les darreries de la II Guerra Mundial– les SS el van dinamitar. Si els vagons parlessin...

ARA FA CENT ANYS QUE ACABÀ la Gran Guerra: l'armistici més conegut –no pas l'únic– va ser signat a les onze de l'11 de novembre, en aquest vagó, entre el diputat alemany Erzberger i el mariscal Foch. Alguns havien pretès prosseguir els combats fins a matxucar del tot els alemanys, travessant les fronteres, però continuar aquella carnisseria hauria estat forassenyat.

EN OCASIÓ DEL CENTENARI dels armistícis, força batxillers de tres instituts gironins hi dediquen una Jornada: *Valors democràtics a cent anys de la Gran Guerra* (filoara.cat/de18), que celebren al voltant del 9 de maig, el Dia d'Europa, festa compartida de convivència en la diversitat. Duen setmanes d'estudi exigent: els milions de morts i mutilats, l'infern de les trinxeres immòbils i les matances inhumanes, les noves màquines de guerra, etcètera. Han analitzat documentals, alguns ben impactants; s'han llegit textos (des de Morpurgo a Chevalier) i enllesteixen presentacions en diferents llengües i comunicacions acadèmiques. Una feina! I tot això, per què?

HEM D'ENTENDRE QUE LA PAU no és un *fet*, sinó una *construcció*. N'hi ha que confonen valors democràtics amb l'estar calmos i ser submís. No és el camí: cal ser actius i desemmascarar les actituds imperialistes o colonials, els estats monstruosos, la conculcació dels valors. Estudiem bé d'on sorgeix la guerra i protegim dels eixelebrats les nostres riqueses nacionals o personals. Per a l'edificació de la pau, centrem-nos en els *valors*, defugint qualsevol “*ja por ellos!*”.

LES DEPLORABLES TRINXERES de la Primera Guerra Mundial no poden tornar. Bandedgem del nostre món la maquinària de matar. I mai no redactem tractats com el de Versalles (estiu 1919), fets per humiliar els altres. Les guerres neixen en cors prepotents i entre gent d'armes (sovint agressives, per dins o per fora): mai més la guerra, armistici permanent. Els intel·lectuals i universitaris hem de ser-hi. El malaguanyat Bergson anava errat quan el 1914 clamava que “la lluita contra Alemanya és la de la civilització contra la barbàrie”. S'equivocava, tota guerra és bàrbara.